

Romani CRISS

Centrul Romilor pentru Interventie Sociala si Studii

Str. Buzesti nr.19, sector 1
Bucuresti, cod postal 011011

Telefon: 021 3107070

Fax: 0318157623

office@romanicriss.org

www.romanicriss.org

RESPECTAREA DREPTULUI LA LIBERA CIRCULATIE AL CETATENILOR ROMANI DE ETNIE ROMA AFLATI PE TERITORIUL FRANTEI

CUPRINS

- I. Istoricul si scopul vizitei**
- II. Documentarea situatiei persoanelor ce locuiesc in campusuri din zona Parisului**
- III. Repatrierea voluntara**
- IV. Mandatul si activitatea ANAEM**
- V. Actiuni de reinsertie sociala a persoanelor repatriate in Romania**
- VI. Concluzii si recomandari**

I. ISTORICUL SI SCOPUL VIZITEI

Vizita de documentare asupra situatiei romilor din jurul Parisului s-a inscris in seria de preocupari ale Romani CRISS privind imigrarea, respectiv libera circulatie a cetatenilor romani de etnie roma in Franta, precum si repatrierea acestora.

In acest context, Romani CRISS a avut o serie de initiative, intre care pot fi amintite:

- *“Cazul cetatenilor romani in alte state: Cazul romilor din Franta”* - raportul delegatiei asociatiilor de romi din Romania (Romani CRISS si Aven Amentza) privind monitorizarea campusurilor din Ille de France – Paris, Lyon, Lille si imprejurimi, 13-20 ianuarie 2003;
- *“Protectia minorilor cetateni romani neinsotiti aflati in alte state”*, Romani CRISS, autor Daniel Arpinte.

In perioada 25 martie – 5 aprilie 2008 o delegatie formata din trei persoane s-a deplasat in Franta pentru a documenta situatia romilor din Romania care locuiesc in campusurile de la periferiile Parisului.

Documentarea s-a realizat in parteneriat cu Comitetul Catolic impotriva Foamei si pentru Dezvoltare, parteneriat ce isi propune sa documenteze situatia romilor aflati pe teritoriul Frantei cat si felul in care repatrierea voluntara a acestora se realizeaza de catre autoritatile franceze si romane. Parteneriatul Romani CRISS – CCFD dureaza de 11 ani pentru sustinerea activitatii mediatoarelor sanitare precum si in documentarea situatiei imigrantilor romi de cetenie romana de pe teritoriul Frantei.

Vizita de documentare a beneficiat si de sprijinul organizatiilor Medicine du Monde, ASAV si GISTI, care au pus la dispozitie informatii valoroase din experienta proprie si au facilitat procesul de documentare in comunitatile in care acestea lucrau deja.

Obiectivul vizitei a fost sa realizeze o documentare independenta a situatiei respectarii dreptului la libera circulatie astfel cum este protejat de legislatia, franceza, comunitara si internationala, precum si despre eforturile autoritatilor locale de incluziune sociala, in ce priveste romii din Romania aflati pe teritoriul Frantei. Acest demers poate sa serveasca diferitilor actori sociali din Romania si Franta precum si institutiilor europene.

II. DOCUMENTAREA SITUATIEI PERSOANELOR CE LOCUIESC IN CAMPUSURI DIN ZONA PARISULUI¹

II.1. Campusul Bobigny, Rue Gosciny

In prima faza, locuitorii taberei au fost reticenti in a dialoga cu membrii echipei cerandu-le explicatii cu privire la organizatia pe care o reprezinta membrii delegatiei Romani CRISS si la intentiile acestora.

Dupa ce membrii Romani CRISS au prezentat rolul vizitei de documentare, romii din tabara au fost mai deschisi la dialog, lucru facilitat si de faptul ca printre acestia se aflau si doi reprezentanti ai asociatiei PROROMA din Petrosani si care cunosteau foarte bine organizatia Romani CRISS.

Situat in partea de nord a Parisului la aproximativ 20 de km, campusul este asezat in spatele unui santier de constructii din anul 2005. Tabara este formata din 64 de rulote, dintre care 4 sunt din Serbia, restul fiind din Romania. Din cele 60 de rulote, in 2 traiesc familii de romani, in celelalte locuind familii de romi din diferite judete (Arad, Teleorman, Hunedoara). Marea majoritate a celor care provin din acelasi judet sunt rude, existand familii sau neamuri care cuprind pana la un numar de 30-40 de persoane. Liderul informal al acestui campus este un rom din Serbia.

Transmiterea proprietatii rulotelor se face fara formalitati legale, acestea vanzandu-se de la persoanele care pleaca din campus catre cele care raman si care le cumpara atat pentru rudele din tara si care urmeaza sa vina in campus sau care vor sa le cumpere pentru ei insisi. Intr-o rulota locuiesc mai multe familii, ajungand ca unele rulote sa adapostiasca pana la 9-10 persoane atat copii minori cat si adulti.

Pretul unei asemenea rulote variaza intre 300 si 500 de euro in functie de marimea si confortul oferit de fiecare rulota. Nici una dintre rulote nu este conectata la vreo utilitate publica. Din discutii cu romii a reiesit faptul ca in campus nu a existat niciodata **curent electric**, sursa de electricitate fiind reprezentata de generatoarele cu combustibil lichid (pe baza de motorina) pe care fiecare proprietar de rulota si l-a cumparat.

Toate persoanele care au participat la discutie au afirmat faptul ca sunt dispuse sa plateasca pentru conectarea individuala la energie elctrica insa acest lucru nu este posibil deoarece nu au acte de proprietate si exista pericolul izbucnirii unor incendii datorita unei posibile suprasolicitari a retelei (prin utilizarea unor surse de incalzire a rulotelor conectate la reseaua de curent) sau datorita materialelor usor inflamabile din care sunt construite rulotele si adaposturile din tabere.

Incalzirea se face cu ajutorul sobelor confectionate din tabla care functioneaza pe baza de lemne (din relatarile oamenilor a reiesit faptul ca de cele mai multe ori pentru ca

¹ In procesul de documentare au fost vizitate urmatoarele campus-uri: Montarcy, Méry sur Oisedans le 95 (departement du Val d'Oise), rue Ardoin à Saint-Ouen (département du 93 - Seine Saint-Denis), **Bobigny, Rue Gosciny, Saint Denis, L'Île de Paris.**

lemnul este foarte rar incalzirea se face cu ajutorul resturilor menajere gasite la gunoi). Pentru prepararea hranei se folosesc butelii pe baza de gaz si care sunt conectate la aragazuri.

In ceea ce priveste **apa potabila** aceasta a existat pana in luna august 2007 cand a fost taiata desi membrii campusului platisera factura in valoare de 530 de euro. La momentul vizitei apa potabila se cumpara fiind folosita si pentru prepararea hranei.

Gunoii menajer este colectat de doua ori pe saptamana de o firma de salubritate.

Cele 10 **grupuri sanitare** sunt comune pentru tot campusul, fiind amplasate pe una din marginile laterale ale campusului. Romii au declarat ca acestea nu sunt golite de catre serviciile specializate ale Primariei, motiv pentru care ele reprezinta un focar de infectie.

La momentul vizitei nu exista nici o persoana care sa lucreze cu acte in regula. O parte din romi sunt zilieri castigand intre 80 si 100 de euro/zi in functie de calificare pe care o au, dar marea majoritate se ocupa cu colectarea fierului vechi (in campus erau gramezi mari de fier vechi si cabluri).

Principalul motiv pentru care firmele unde lucreaza romii nu le incheie contracte de munca valabile il reprezinta obligativitatea platii unei taxe suplimentare de 18% din partea angajatorilor catre statul francez.

In comunitate sunt copii de varsta scolara si care merg la scoala acestia fiind bine primiti atat de profesori cat si de ceilalti elevi.

In jur de 30 % din persoanele aflate in campus aveau asigurare medicala gratuita.

Politia viziteaza campusul aproximativ de doua ori pe saptamana in vederea identificarii unor eventuale masini furate si totodata anuntandu-i pe membrii campusului ca urmeaza sa fie evacuati.

Unii dintre romi au participat la Bursa locurilor de Munca desfasurata in sudul Frantei (Aix Provence) si dupa ce in prima faza fusesera selectati sa lucreze in agricultura, au fost refuzati deoarece aveau pasapoarte romanesti. In ceea ce priveste relationarea cu cetatenii francezi aceasta este buna in special cu persoanele de culoare, o parte dintre romi vorbind limba franceza. Majoritatea doresc sa-si legalizeze situatia in Franta si sa munceasca legal si nu agreeaza ideea repatrierii voluntare.

Nicio autoritate franceza nu a venit sa le ofere informatii in ceea ce priveste programele de incluziune sociala in Franta sau conditiile si procedurile prevazute de legislatia franceza in acest domeniu.

In campus sunt multe persoane care au ordine de parasire a teritoriului francez si care urmeaza a fi atacate in justitie cu sprijinul GISTI. In marea majoritate a cazurilor actiunile de contestare in instanta a deciziilor emise de prefectura Paris au fost solutionate

favorabil. Romii au relatat faptul ca atat politia cat si jandarmeria ii legitimeaza pe strada si le intocmesc abuziv aceste ordine de parasire a teritoriului Frantei fara ca ei sa fi savarsit vreo infractiune. In plus, au mentionat ca, in special in cazul in care se desfiinteaza un camp, in cursul interventiei in forta a politiei, multe persoane sunt obligate sa semneze formulare de repatriere prin ANAEM.

Reprezentanti ai organizatiilor neguvernamentale franceze pun aceste actiuni pe seama faptului ca in fiecare an autoritatile franceze trebuie sa expulzeze un numar semnificativ de imigranti (pentru anul 2007 numarul persoanelor care trebuiau expulzate se situa in jurul cifrei de 20000 de persoane, urmand ca in anul 2008 numarul persoanelor care trebuiesc expulzate sa creasca la 25000).

Persoanele cu care am vorbit in acest campus cunosteau conditiile repatrierii voluntare dar aceasta solutie nu este viabila pentru ei datorita faptului ca veniturile pe care le obtin in Franta sunt mult mai mari decat cele obtinute in Romania unde simt mult mai puternic si discriminarea din partea autoritatilor romane cat si a societatii.

Multi au acceptat sumele pe care statul francez le ofera cu ocazia repatrierii voluntare (300 de euro pentru o persoana adulta si 100 de euro pentru un copil) dar s-au intors in Franta dupa o perioada foarte scurta de timp.

II.2. Vizita in campusul Saint Denis, L'Ille de Paris

Campusul se afla in zona stadionului "Stade de France" din cartierul Saint Denis, la trei statii departare de aeroportul Charles de Gaulle, Paris. Campusul este compus din trei parti: baraci, un imobil vechi cu trei etaje si o curte interioara in care sunt instalate si baraci, o a treia parte siutata in spatele blocului si a terenului cu baraci.

Acest campus a fost vizitat in doua randuri de Romani CRISS, prima data in noiembrie 2007 in timpul unei vizite de schimb de experienta intre mediatoarele sanitare din Romania si Franta si a doua vizita in martie 2008 cu ocazia vizitei de documentare pe situatia romilor imigranti pe teritoriul Frantei.

Ce este de remarcat este ca de la ultima vizita realizata de Romani CRISS impreuna cu mediatoarele sanitare, si pana la vizita de documentare din martie, numarul baracilor a crescut considerabil. Romii instalati in acest campus veneau din Teleorman, imprejurimile Bucurestiului (in zona de baraci), Bistrita (in bloc).

Pretul de inchiriat pentru o baraca improvizata este de 300 Euro pe luna care se plateste la un lider de campus pe care nu l-am intalnit in timpul celor doua vizite facute in acest campus. Marimea unei baraci variaza intre 3 si 5 mp aproximativ. Pretul la bloc este mai mare, dar locuitorii au fost mai reticenti in a dezvalui suma pe care o platesc.

In unele baraci, exista curent electric, acesta fiind obtinut prin conectarea la stalpii din imprejurimi sau prin utilizarea de generatoare de curent electric improvizate. Baracile in

care nu exista electricitate, sunt luminate utilizand lumanari sau lampi. Incalzirea se face cu lemne adunate din imprejurimile campusului.

Accesul la apa potabila se face de la o pompa de aflata aflata la 20m de intrarea in zona baracilor. Nu exista acces la baie sau toaleta.

Accesul la ingrijiri medicale se face prin intermediul retelei de voluntari ai MdM, si anume medici pediatrii, internisti precum si traducatori. Exista unitati de asistenta medicala mobile care sunt echipate cu aparatura necesara consultatiilor medicale. Pediatrii voluntari merg mai regulat in campusuri pentru asistenta medicala pentru copiii nou nascuti si varsta prescolara.

Femeile insarcinate suntacompaniate de moasele voluntare de la MdM la spitale pentru consultative medicala, de multe ori intampinand atitudini discriminatorii din partea lucratorilor in cadrul serviciilor de sanatate sau cele publice.²

Veniturile sunt realizate din munca necalificata in domeniul constructiilor, fara forme legale, cu ziua, in special de catre barbati. Acestia se aduna in coltul strazii, de unde sunt luati de "arabi" care le faciliteaza accesul la diferite locuri de munca.

In ziua vizitei noastre, barbatii erau acasa impreuna cu copiii din campus, femeile fiind la cersit prin Paris. Pana in urma cu doi ani, femeile mergeau la cersit impreuna cu copiii dar au incetat sa faca asta pentru ca jandarmii incepusera sa ia copii daca ii vedeau cersind pe strada.

De remarcat este schimbarea relatiilor de gen in interiorul acestui campus, si anume faptul ca femeile sunt mult mai expuse societatii franceze, mai active si cele care in fiecare zi aduc un venit mic dar important pentru asigurarea hranei zilnice, barbatii ramanand acasa sa supravegheze copiii. Multi copii ramaneau singuri in baraci, sub supravegherea adultilor din tabara.

Activitati de educatie scolara sunt asigurate de organizatia "Parada" ce vine de doua ori pe saptamana sa faca activitati educationale cu copiii din campus. Am intalnit totusi o fetita de 8 ani ce mergea regulat la scoala din localitate, la blocuri, nepoata familiei ce detine barul din campus, ce au adapostul intr-o incapere mare de langa blocuri. Ceilalti copii merg sporadic la scoala pentru ca este departe, spun ei, si pentru ca nu se pot inscrie la scoala.

Din luna noiembrie 2007, de cand alocatia pentru repatriere oferita de ANAEM s-a marit, numarul familiilor din camp s-a marit, unele beneficiind de mai multe ori de ajutor³. O familie de romi din tabara, a aratat membrilor delegatiei documentele primite de la ANAEM pentru repatriere, mod in care delegatia CRISS a putut afla ziua si locul in care urma sa aiba loc repatrierea mai multor romi din Paris.

² Pentru mai multe detalii vezi *Medecis du Monde aupres des femmes Roms* www.medecinsdumonde.org.

³ Aceasta informatie se bazeaza exclusiv pe discutiile purtate de membrii delegatiei cu unele persoane din campus.

III. REPATRIEREA VOLUNTARA⁴

Incepand cu anul 2007, ANAEM si-a intensificat eforturile de repatriere voluntara a cetatenilor romani si bulgari, fiind vizati in mod aproape exclusiv etnici romi. Programul derulat de ANAEM are doua componente:

- Ajutor pentru repatrierea “voluntara” a cetatenilor provenind din state nemembre ale Uniunii Europene carora le-a fost refuzat dreptul de sejur ori care au facut obiectul unei proceduri de expulzare si care doresc sa paraseasca Franta;
- Ajutorul umanitar care vizeaza atat cetateni ai statelor nemembre UE cat si ai statelor membre si care se afla intr-o situatie foarte precara.

Cu cateva zile inaintea vizitei noastre, mai multe organizatii printre care si Rom Europe, Medicine du Monde si ASAV, au avut o intalnire cu DI Godefroid, director al ANAEM – Agentia nationala pentru primirea strainilor si imigrantilor.

Astfel, numarul imigrantilor si strainilor ce trebuiesc repatriati pana la sfarsitul acestui an este de 25.000, in crestere cu 5.000 fata de anul trecut (obiectivul ANAEM in fiecare an). Numarul romilor repatriati anul trecut este dupa informatia data de director, de 1673 persoane dar in decembrie deja era data cifra de 2.300.

In ceea ce priveste identificarea romilor, in primul rand pentru autoritatile franceze toate persoanele care sunt repatriate in Romania sunt percepute ca fiind de etnie roma, in al doilea rand romii sunt mai usor de identificat, acestia fiind grupati in tabere de imigranti, in grupuri compacte.

Crucea Rosie din Franta este organizatia umanitara care asista repatrierea in Romania; acest lucru presupune asigurarea de traducere in limba romana pentru repatriati, dar nu intotdeauna, precum si insotire pe avion pana la Bucuresti. Prezenta Crucii Rosii creaza confuzie printre beneficiarii programului de repatriere voluntara, multi dintre acestia crezand ca organizatia Crucea rosie le da bani ca sa se intoarca acasa in Romania si sa faca sarbatorile, ca ajutor din partea unei fundatii umanitare.

Sumele care se primesc in prezent au fost dublate incepand cu noiembrie 2007, de la 150 E la 300 E pe persoana si de la 50 Euro la 150 E pe copil. Aceasta masura a fost anuntata de ministrul Hortefeux, ca masura cu caracter provizoriu si experimental, pana in martie 2008. Autoritatile au anuntat ca vor pastra masura intrucat au fost convinse de eficienta acesteia.

Organizatiile prezente la intalnire au cerut ca ANAEM sa dea o copie dupa cererea de repatriere si persoanei care semneaza cererea. Acest lucru este cu atat mai necesar cu cat, la semnarea cererii de repatriere voluntara beneficiarilor li se ia pasaportul.

⁴ Prezenta sectiune este bazata pe informatii obtinute in mod direct de Romani CRISS, precum si furnizate de reprezentanti ai organizatiilor: ASAV, CCFD, GISTI si Medicine du Monde.

Dl. Godefroid, directorul ANAEM, in perioada vizitei de documentare se afla in Bucuresti pentru a se intalni cu reprezentantii ANR (Agentia Nationala pentru Romi) pentru a lucra la textul unei conventii intre cele doua agentii astfel incat in urma procesului de repatriere, ANR sa fie responsabila de reintegrarea in Romania. Totodata, pe 10 aprilie 2008 urma ca Primul ministru al Romaniei sa faca o vizita sa la Paris pentru semnarea acestui acord.

In materie juridica, principalele probleme ridicate vizeaza transpunerea directivei europene privind libertatea de circulatie⁵ in legislatia franceza, regimul juridic aplicabil cetatenilor romani si bulgari in materie de angajare, procedura de indepartare a cetatenilor straini.

Directiva nr. 38/2004 a fost transpusa prin legea 1119 din 26 noiembrie 2003. In 2007, autoritatile franceze au grupat diferitele prevederi legislative formand un corp legislativ comun privind situatia cetatenilor straini in Franta⁶. Avand in vedere faptul ca autoritatile franceze nu au transpus legislatia comunitara anterioara directivei 38/2004, nu este cunoscuta procedura dreptului la sejur pentru cetatenii comunitari inactivi. Spre deosebire de cetatenii statelor extracomunitare, cetatenii comunitari nu au obligatia de a detine documente de sejur, fiind necesara numai inregistrarea la autoritatea locala in cazul unei sederi mai mari de trei luni.

Autoritatile franceze au decis sa aplice o restrictie tranzitorie a dreptului la munca pentru cetatenii romani si bulgari. Pe cale de exceptie, in anumite domenii (aproximativ 100 meserii) aceasta restrictie nu se aplica, datorita deficitului de forta de munca inregistrat in aceste sectoare.

In ce priveste romii, accesul lor este limitat datorita faptului merseriile nerestrictionate necesita calificari pe care acestia nu le poseda, foarte putini putand indeplini toate conditiile. Un alt lucru semnalat de organizatiile neguvernamentale din Franta a fost faptul ca putin dintre aceste meserii pot fi exercitate de femei. Directia departamentala pentru angajare si formare profesionala (DDTEFP) examineaza si agreeaza autorizatia care este acordata de prefect. Desi legea nu distinge, in practica, in mod nejustificat, DDTEFP solicita diplome de studii sau de calificare, desi acestea nu sunt necesare pentru exercitarea meseriilor respective. Totodata, desi nu exista nicio cerinta legala in acest sens, in practica nu se accepta contracte individuale de munca pe perioada determinata sau contracte part-time⁷, acest lucru fiind abuziv.

In plus, incepand cu anul 1974, angajatorii francezi trebuie sa plateasca doua taxe suplimentare pentru angajarea cetatenilor straini. Aceste taxe nu sunt aplicabile in cazul cetatenilor comunitari, inasa sunt aplicabile in cazul angajarii cetatenilor romani si bulgari, lucru ce a atras critici la adresa autoritatilor franceze din partea mai multor organizatii

⁵ Respectiv Directiva nr. 38 din 29 aprilie 2004 a Uniunii Europene privind dreptul cetatenilor Uniunii si al membrilor lor de familie la libera circulatie si sedere pe teritoriul statelor membre.

⁶ Respectiv. codul pentru intrarea si sederea strainilor si dreptul la azil nr. 1631 din 20 noiembrie 2007.

⁷ Salariul minim este de 1005 euro si 39 centi.

neguvernamentale. Critica organizatiilor este fondata pe argumentul ca aceste taxe trebuie sa acopere demersurile suplimentare efectuate de autoritati in cazul angajarii cetatenilor straini, demersuri ce nu sunt necesare in cazul cetatenilor comunitari, inclusiv in cazul celor romani si bulgari, astfel incat aplicarea taxelor este nejustificata si abuziva. Taxele sunt redeventa forfetara (RF) si contributia forfetara (CF). Redeventa forfetara este quantum de 725 de euro daca valoarea salariului lunar este mai mica sau egala cu 1525 euro, in vreme ce in cazul unui salariu mai mare este in valoare de 1444 euro. Contributia forfetara este in quantum de 168 euro. Ambele taxe se platesc o singura data, la incheierea contractului de munca si sunt varsate in bugetul ANAEM.

Orice persoana care detine cetatenia unui stat membru al Uniunii Europene poate sa ramana o perioada de trei luni pe teritoriul Frantei, fara sa indeplineasca niciun fel de conditie suplimentara cu exceptia posesiei unui act de identitate valabil.

In cazul in care sederea este mai lunga de trei luni, cetateanul comunitar trebuie sa se inregistreze la autoritatea locala de resedinta si sa dovedeasca faptul ca detine o asigurare medicala si resurse financiare suficiente. Daca face dovada indeplinirii acestor conditii i se acorda o viza de sedere pentru o perioada proportionala cu resursele financiare dovedite.

Un element important il constituie cerinta ca strainii sa faca dovada unor resurse financiare suficiente astfel incat sa nu devina o povara pentru sistemul de asistenta sociala (charge deresoinable). Aceasta prevedere este inclusa atat in legislatia comunitara cat si in cea franceza⁸, fiind aplicabila numai in cazul unei sederi mai mari de trei luni.

Autoritatile nu pot cere sa fie facuta dovada existentei unor resurse financiare mai mari decat quantumul venitului minim de reintegrare (RMI), respectiv 447,91 euro pentru o persoana, 671,87 euro pentru doua persoane, 134,37 euro pentru orice persoana in plus. Pe cale de exceptie, persoanele in varsta trebuie sa faca dovada unor resurse financiare mai mari, respectiv 628,10 euro pentru o persoana si 1126,77 euro pentru doua persoane.

Autoritatile franceze solicita nu accepta utilizarea unor garantii financiare din partea altor persoane, chiar daca, in anul 2005, Curtea Europeana de Justitie aratat in mod explicit ca nu este nici macar necesar sa existe o legatura juridica intre cetateanul comunitar aplicant si persoana care ofera garantiile financiare, atat vreme cat este asigurata conditia de fond, si anume sa existe o stabilitate financiara a cetateanului comunitar aplicant.

Inasprirea legislatiei a fost accentuata odata cu intrarea Bulgariei si Romaniei in Uniunea Europeana. Daca in 2003,– cetatenii statelor membre UE nu aveau nevoie de titlul de sejur, conform Directivei nr. 38/2004. In anul 2006 a trecut "legea Sarkozy" care introduce obligativitatea titlului la sejur pentru cetatenii UE.

Procedura de indepartare a cetatenilor straini cunoaste doua masuri, respectiv obligatia de a parasii teritoriul francez (ordre de quitter territoire francaise – OQTF) si decizia

⁸ Vezi in acest sens, Decretul nr. 371 din 21 martie 2007, art. L 121 – 1 → L 121 – 16, R 121 – 1 → R 121 – 16 si R 122 – 1 → R 122 – 5.

prefecturala de reconducere la frontiera (arret prefectoral de reconduite a la frontiere – APRF).

Daca o persoana nu poate justifica faptul ca are resurse de trai suficiente si astfel poate deveni o povara pentru sistemul francez, aceasta persoana poate forma obiectului unui ordin de parasirea Frantei. De asemenea, acest ordin de parasire se atunci cand o persoana a depus cerere de sejur si a fost refuzata. Daca persoana care are ordin de parasire a teritoriului francez (OQTF) nu pleaca intr-o luna poate fi condusa la frontiera doar pe baza acestiu OQTF fara sa mai fie nevoie de ARCF.

Intre motivele pentru care se poate recurge la o solutie de indepartare a cetatenului strain, este si crearea unei stari de amenintare la adresa ordinii publice. Atat directiva 38/2004 cat si jurisprudenta Curtii Europene de Justitie arata in mod neechivoc faptul ca savarsirea unei infractiuni, prin ea insasi, nu este suficienta pentru a atrage masura de repatriere. Dimpotriva, este necesar ca in fiecare caz sa existe o amenintare grava, reala si prezenta.

In pofida acestor standarde explicite, exista situatii in care autoritatile franceze decid aplicarea masurii de repatriere chiar daca nu se indeplinesc conditiile cerute pentru starea de amenintare (cum ar fi unele cazuri de furt sau cersetorie).

IV. REPATRIEREA VOLUNTARA⁹

ANAEM este o agentie guvernamentala franceza care a fost infiintata in anul 2005, inlocuind fostul OMI – Oficiul de Migrari International. Fondurile provin atat de la Bugetul de stat precum si de taxele pe care le platesc angajatorii. In anul 2007, bugetul total al ANAEM a fost de 7 milioane de euro. ANAEM se ocupa de toata reglementarea privind imigratia si migrarea fortei de munca care poate fi sezoniera sau permanenta.

Cetatenii care apartin statelor ce nu sunt membre ale Uniunii Europene trebuie sa aiba un contract de munca pentru ca sa poata intra si lucra in Franta. ANAEM nu se ocupa de expulzari, singura institutie care poate hotari expulzarea unei persoane din Franta este Prefectul, iar politia pune in practica aceasta decizie. ANAEM intervine in cazul celor care au o situatie iregulata in Franta sau au o situatie legala dar se afla intr-o situatie financiara precara.

In ceea ce priveste programele de repatriere voluntara acestea se impart in 2 categorii:

- pentru persoanele ce provin din state care nu sunt membre UE in special imigrantii din Africa) iar sumele pe care le ofera ANAEM sunt de 2000 de euro pentr o persoana adulta, 3500 de euro pentru cuplu si 1000 de euro pentru un copil

⁹ Prezenta sectiune este bazata pe informatii obtinute in mod direct de Romani CRISS, precum si furnizate de reprezentanti ai ANAEM Paris si Bucuresti.

- pentru persoanele ce provin din state care sunt membre UE aceasta repatriere se face din considerente umanitare iar sumele oferite de ANAEM de 300 de euro pentru o persoana adulta si 100 de euro pentru un copil.

In general de acest program de repatriere voluntara pot beneficia doar persoanele care au stat 3 luni pe teritoriul statului francez dar in cazurile exceptionale (victime ale prostitutiei, cei care si-au pierdut actele) pot fi incluse in acest program.

In ceea ce priveste procedura de repatriere, fiecărei persoane care se repatriaza voluntar i se face un dosar care cuprinde o cerere, copii dupa actele de identitate, fotografiile, existand o baza de date care arata data cand persoana a parasit Franta si astfel nu poate utiliza programul ANAEM fara a avea acest drept. Aceasta baza de date este folosita doar de ANAEM.

Responsabilitatile ANAEM sunt urmatoarele:

- organizarea transportului (prin intermediul avionului, vapor sau autobus), precum si asigurarea documentelor pentru persoanele care nu au nici un fel de documente;
- acopera plata surplusului de bagaje (ex. avion);
- asigura sumele de bani pentru fiecare persoana care se repatriaza voluntar (plata se face in numerar, in momentul in care persoanele urca in avion sau in autobuz);
- In unele tari din Europa (Romania, Armenia, Moldova, Georgia, Ucraina, Bosnia –Herțegovina) si in unele state din Africa (Mali, Senegal, Camerun, Guineea, Congo) se acorda finantare pentru dezvoltarea unui mic proiect economic.

Pentru tarile aflate in UE suma este de 3660 de euro maxim iar pentru cele non-UE suma ajunge pana la 7000 de euro. Bani nu se dau direct persoanelor, trebuind scrise proiecte fezabile si realiste.

Pentru Romania exista un parteneriat cu doua organizatii neguvernamentale, KELSON din Arad respective Asociatia TANARA GENERATIE din Timisoara, organizatii care ajuta la identificarea activitatilor economice, scrierea proiectelor si implementarea acestora.

Evaluarea granturilor se face de o comisie alcatuita din:

- ANAEM Bucuresti;
- Ambasada Frantei;
- Organizatiile TANARA GENERATIE si KELSON;
- Ministerul Muncii din Romania.

Banii sunt virati de ANAEM Bucuresti catre cele doua organizatii neguvernamentale care cumpara bunurile. Plata se face in doua transe, o prima transa de 70% pentru achizitii si apoi restul de 30 %.

Scrierea, evaluarea si implementarea proiectului e facuta de TANARA GENERATIE si KELSEN care fac raportari catre ANAEM Bucuresti.

In anul 2007, in Romania au fost finantate 90 de proiecte iar in perioada ianuarie –aprilie 2008 au fost depuse 200 de proiecte pentru examinare la comisie. Pentru fiecare proiect scris fiecare asociatie primeste 153 de euro, iar pentru fiecare dosar finantat primesc 1200 de euro care includ si cei 153 de euro pentru scriere de buget.

Proiecte locale aducatoare de venit pentru cetatenii repatriati si prin intermediul unor fundatii locale precum “Tanara Generatie”, Timisoara; Equilibre si CRIMM – Bucuresti, Fundatia KELSON – Baia Mare. Actiunile ANAEM se concentreaza foarte mult pe implicarea autoritatilor locale in derularea proiectelor locale.

Proiectul de acord cu Agentia Nationala pentru Romi nu era inca semnat la momentul vizitei de documentare.

I. ACTIUNI DE REINSERTIE SOCIALA A PERSOANELOR REPATRIATE IN ROMANIA

In perioada 28-29 martie 2008, o delegatie formata din membrii ai organizatiilor Romani CRISS din Romania, GISTI si CCFD din Franta s-a deplasat in judetul Timis, orasul Timisoara pentru a documenta situatia romilor care sunt repatriati de autoritatile franceze. Delegatia a fost insotita de-a lungul vizitei de Leonard Bebi din cadrul asociatiei Parudimos din Timisoara.

Vizita delegatiei a cuprins intalniri cu organizatia Tanara Generatie din Timisoara, persoanele care au fost repatriate din Franta care locuiesc in comuna Berini din apropierea orasului Timisoara si Primarul comunei Berini.

1. Pozitia organizatiei “Tanara Generatie” din Timisoara

Infiintata in anul 2002 asociatia are ca principal scop asistarea persoanelor victime ale traficului de persoane, persoane solicitante de azil in Romania (din Afganistan, Irak). In incinta sediului functioneaza si un centru de transit pentru persoanele care au fost victime ale traficului de persoane apartinand UNHCR.

Pentru asistarea acestor persoane s-au semnat parteneriate transfrontaliere cu parteneri din Franta, Suedia care prevad asigurarea asistentei medicale precum si a statutului juridic al acestora.

Experienta de lucru cu ANAEM este mai veche asociatia deruland o serie de proiecte cu Serviciul Social International care ulterior a fost absorbit de catre ANAEM. In 28 februarie 2008, au semnat o conventie cu ANAEM valabila un an de zile pentru persoanele de etnie roma care se repatriaza voluntar din Franta. De-a lungul celor 3 luni, au fost trimise 11 cazuri de catre ANAEM iar in momentul de fata sunt in lucru 5 dosare care nu au suport financiar din partea ANAEM.

In ceea ce priveste procedura de implementare a proiectelor economice, principalele probleme sunt:

- timpul de derulare este foarte lung;
- intai se fac anchete sociale apoi dupa 3 luni se refac aceste anchete;
- asociatia primeste 67 de euro pentru acompaniamentul social urmand apoi a se face studiul de fezabilitate.

2. Documentare in teren in localitatea Berini

Incepand cu 1989, marea majoritate a romilor din localitate au plecat in Europa de Vest unde au stat diferite perioade timp dupa care s-au reintors in comunitate.

In ianuarie 2008, s-au intors voluntar din Franta cu ajutorul ANAEM un numar de 200 de persoane. Repatrierea voluntara s-a facut dupa ce ANAEM Franta a dat fiecărei persoane adulte suma de 320 de euro (20 de euro pt a-si plati transportul de la Gara din Timisoara unde ii lasau autobuzele care ii preiau de la aeroport) iar fiecare copil a primit cate 100 de euro. Plata sumei s-a facut la imbarcarea in avion.

De asemenea, reprezentantii ANAEM le-au promis romilor ca vor primi suma de 3660 de euro pentru fiecare proiect economic derulat de catre cei repatriate, in maximum doua luni. Desi au trecut aproximativ 6 luni de cand s-au intors in Romania din cele 200 de persoane care s-au repatriat voluntar pana acum doar o persoana reusit sa fie consiliata pentru implemenatarea unui proiect care viza formarea unei ferme de animale.

V. CONCLUZII SI RECOMANDARI

1. In practica, autoritatile franceze au procedat deseori la demolarea unor tabere de romi, urmata de emiterea unor ordine de parasire. Masurile de expulzare nu au bazate in toate cazurile pe analiza particularizata, in conformitate cu prevederile directivei 38/2004, ridicand serioase semn de intrebare cu privire la caracterul colectiv al expulzarilor;
2. Programul este unul discriminatoriu si vizeaza cu precadere anumite grupuri etnice si rasiale. Tintele principale sunt cetateni ai unor state africane si etnici romi de cetatenie romana si bulgara. In cazul acestora din urma, dupa 2007, programul a esuat lamentabil avand in vedere faptul ca nu putea fi luate masuri juridice pentru a-i impiedica sa revina in Franta;
3. ANAEM colecteaza date cu caracter personal de la beneficiarii programului. In pofida faptului ca reprezentantii ANAEM au negat faptul ca alte institutii, precum politia, ar avea acces la baza de date, nu au fost prezentate niciun fel de garantii in acest sens;

4. In mod ipocrit, autoritatile franceze au deghizat programul de expulzare in program umanitar. In realitate, programul vizeaza expulzarea persoanelor care au dreptul legal de a se afla pe teritoriul francez si care nu pot fi altfel indepartate;
5. Autoritatile franceze trebuie sa investigheze intr-o maniera impartiala si efectiva, modul in care este obtinut acordul persoanelor pentru repatriere voluntara, in special in cazurile in care acest lucru are loc cu ocazia sau la scurt timp dupa desfiintarea unor campusuri de catre politie;
6. Autoritatile franceze trebuie sa asigure accesul la educatie pentru toti copiii, indiferent de statutul legal al acestora sau al parintilor pe teritoriul francez;
7. Guvernul francez trebuie sa ia toate masurile pentru a schimba actualul mod in care adreseaza problema campusurilor. Astfel, trebuie eliminat dezechilibrul grav intre masurile punitive sau de indepartare si masurile de reinsertie sociala;
8. Autoritatile trebuie franceze si romane sa colaboreze pentru a asigura o serie de masuri de reinsertie sociale, atat in Romania cat si in Franta, in special in ce priveste activitatile economice pe care le deruleaza persoanele ce locuiesc in campus (ex. colectarea de fier vechi, de deseuri, mic comert etc);
9. Guvernul francez trebuie sa elimine imediat si explicit aplicarea taxelor pentru angajarea cetatenilor straini (RF – redeventa forfetara si CF – contributia forfetara) in cazul cetatenilor romani si bulgari avand in vedere faptul ca aceste state au aderat deja la Uniunea Europeana;
10. Guvernul francez trebuie sa aduca la cunostinta autoritatilor locale faptul este obligatoriu ca la stabilirea existentei unor resurse financiare suficiente pentru a ramane pe teritoriul Frantei, sa ia in calcul nu doar resursele financiare proprii, ci si garantiile financiare puse la dispozitie de alte persoane, in conformitate cu jurisprudenta Curtii Europene de Justitie.
11. Guvernul francez trebuie sa asigure ca Directiile departamentale pentru angajare si formare profesionala (DDTEFP) respecta, in practica, prevederile legale si drepturile persoanelor ce aplica pentru obtinerea autorizatiei de munca. Astfel, DDTEFP sa nu mai solicite in mod abuziv si nejustificat prezentarea unor diplome de studii sau de calificare pentru acele meserii pentru care legea nu impune aceasta conditie, lucru ce afecteaza in mod disproportionat grupuri vulnerabile precum romii sau femeile;
12. Autoritatile locale franceze trebuie sa asigure accesul la utilitati, in conditii in care sa nu fie pusa in pericol integritatea fizica a persoanelor ce locuiesc in campusuri sau in vecinatatea acestora. Accesul la o sursa de apa potabila trebuie sa fie una dintre prioritati;

13. ANAEM trebuie sa faca publica metodologia dupa care se aplica si se evalueaza implementarea proiectelor finantate. La momentul actual exista doua informatii sunt contradictorii. Pe de o parte cei de la ANAEM Franta ne-au spus ca asociatia "Tanara Generatie" a implementat proiecte in anul 2007 si ca fac parte din comisia de evaluare a proiectelor, iar reprezentantii asociatiei "Tanara Generatie" ne-au spus ca au inceput sa lucreze cu ANAEM de 3 luni neavand nici un proiect implementat);
14. Se impune revizuirea modului in care sunt evaluate, implementate si monitorizate proiectele, pentru a asigura un grad sporit de profesionalism. In concret, trebuie avute in vedere fezabilitate si sustenabilitatea proiectelor, precum si implicarea autoritatilor locale si a altor actori relevanti. Cu titlu de exemplu, ANAEM sa avanseze o transa de bani urmand ca dupa ce se fac anumite activitati (cumparare de animale, utilaje agricole etc) sa aiba loc evaluarea acestora si apoi sa se trimita cea de-a doua transa;
15. ANAEM trebuie sa comunice eventualilor beneficiari informatii relevante in legatura cu sprijinul financiar ce poate fi acordat. La momentul sosirii pe aeroport romilor care se repatriaaza voluntar (sau sunt obligati sa se repatrieze prin diferite mijloace de catre ANAEM) nu li se acorda nici o asistenta sau consultanta cu privire la ceea ce se va intampla pe viitor cu privire la procedura de scriere si implementare a proiectelor economice. Singurul mijloc de informare il reprezinta o lista pe care au primit-o inainte de imbarcarea in avion in Franta cu contactele unor asociatii din tara care implementeaza aceste proiecte inclusiv contactele ANAEM Bucuresti. Exista un vid de informatii odata cu sosirea pe aeroport a acestora singurul lucru cu care sunt ajutati il reprezinta asigurarea transportului de la aeroport la gara.